



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

10. Quis eleemosynam dare possit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

pauperis subuenire: non quia ante eleemosynam denegauerit, & pauper debitorum contraxerit: sed quia pauper adhuc est in graui necessitate constitutus, siquidem non habet, unde possit creditoribus satisfacere.

Quarto quaeritur, Quid sit diuicibus dicendum, qui in Cœnobijs, templis ædificandis, vel dotandis, id quod superest, impediunt, & pauperibus eleemosynam denegant? Quid item de illis, qui cum multis bonis abundant, negotiatione assidua sibi ampliora bona acquirunt, vel donatione inter viuos, aut testamento accipiunt? Quid item de illis, qui quod superest, in futuram pauperum necessitates referunt, vel in mortis articulum impendendum reijciunt? Respondeo distinguendo: quando cumque extrema, vel quasi extrema, aut grauis necessitas est, aut quæ sit magni momenti & ponderis, huiusmodi diuites lethale peccatum admittunt, si eam non subleuent de eo quod sibi superest. Si vero tantum sint communes, & ordinariæ pauperum necessitates, lethalius etiam peccant nullam eleemosynam erogando: etiam si huiusmodi necessitates sint modicæ: quia non leue est quod ipsi faciunt, nimirum cum omnem eleemosynam denegant, & quod redundat ex bonis, in alios usus insumunt, posthabitis quibusuis pauperibus. Verum si largiantur, & ex parte subleuent tales necessitates, non peccant, si reliquum quod sibi superest, retineant, vel in alios usus honestos, & bonos impendant.

Quinto quaeritur, Quid sit dicendum, si quis ita avarus sit, & nihil ex suo velit insumere, quo suæ necessitati subueniat? Respondeo, ceteros eleemosynæ præcepto non constingi: ad illius necessitatem subleuandam, quia ipse habet unde possit sibi succurrere: quod si id non facit, sibi imputet, nisi tanta sit eius infirmitas, & deprauata animi affectio, qua sibi subtrahit vitæ necessaria, vt cogatur misericordiam præcepto ad subueniendum illi. Quem admodum si quis ex animi infirmitate, vel cæco affectu se suspendere, vel in sinum dei cere contemderet, misericordiam præcepto cogemur eum commodiore medio iurare.

Sexto quaeritur, An diues debeat eleemosynam largiri ex eo quod sibi superest, si credat futurum, vt post hebdomadam vnam vel alteram, vel post vnum aut alterum mensem id sibi, vel suis sit futurum necessarium ad vitam? Respondeo, distinguendo: Aut bona fide credit, aut mala. Si prima, potest sibi retinere, quia quod parum distat, nihil distare videtur. Si secundum, tunc opus est, vt id in communes, & ordinarias pauperum necessitates insumat. Item, si quis alius extrema egestate nunc laboret, tunc diues ille nequit illud sibi in futurum tempus referuare, si quidem pauper, nunc est in extremo vitæ periculo, & diuiti nunc bona superflua.

Septimo quaeritur, An censeatur extrema, vel quasi extrema necessitas, in quam quis venit ex alieno delicto, vt g. Titius cum sit innocens, creditur à Tyranno perimendus, nisi Caius eum pecunia redemerit? Respondeo, censeari, quia non prouenit ea necessitas ex facto, vel delicto ipsius pauperis, sed aliunde. Secus est, si pauper Titius Caius dixerit, solue debita mea, alioquin me interficiam. Hæc enim est nequitia, & Titius deprauata sua voluntate est ea in necessitate constitutus. Quare Caius nullo iure cogitur ei subuenire: neque enim sunt hominum nequitia iuuanda, aut fouenda: nisi Titius peccet in infirmitate animi, vel aliquo cæco affectu.

CAP. X.

Quis Eleemosynam dare possit.

DE hac re S. Thomas *secunda secunda, quæst. 32. art. 8. A. lexand. part. 4. q. 32. memb. 4. artic. 1. 2. 3. & 4. Richardus in 4. distin. 15. art. 2. q. 8. Summistæ in ver. eleemosyna. Host. in sum. tit. de panis. & remiss. §. Quibus & qualiter.*

Communis est sententia, solum eum, qui dandi ius &

Az. et. Infr. Moral. Pars 2.

potestatem habet, posse eleemosynam erogare: unde nequit is eleemosynam dare qui est alienæ potestati subiectus, vel is, cui per leges est interdicta suorum bonorum administratio; cuiusmodi est pupillus, minor, furiosus & prodigus, qui munere, & officio iudicis prohibetur, rem suam familiarem administrare, ne eam dilapidet.

Primo quaeritur, An filius familias possit aliquando eleemosynam dare? Potest ex bonis castrensibus, vel quasi castrensibus: quia eorum plenum ius, potestatem, & administrationem habet. Ex bonis vero profectiis, vel aduentitiis non potest: ex profectiis quidem, quia eorum proprietas, & usus fructus est penes patrem: ex aduentitiis autem, quia quamuis eorum proprietatem habeat, non tamen usus fructum, qui est apud patrem dum viuit. Filius familias itidem cum longa peregrinatione suscepta consensu patris iter facit, vel cum in schola versatur studij litterarum gratia, vel cum paternis negotiis perit absens à domo patris, potest tura conscientia ex bonis paternis eas eleemosynas dare, quas erogare solent alij filij familias inuicem conditione pares, & eas quas bona fide credit ratas habiturum patrem. Insuper si parce viuendo subtrahat sibi aliquid, ex his quæ ad ipsius victum patet concedit, potest id in pauperum usus impendere. Quid si ludo aliquid iuicifererit, an id etiam pauperibus erogare queat? Ordinarie non potest, quia id acquiritur patri: tacita vero ex tacita patris voluntate, qua bona fide creditur ratum habiturus, quod filius dederit ludo patrum, potest tura conscientia id facere.

Secundo quaeritur, An seruus aliquando possit eleemosynam dare? Non potest, quia quicquid habet, est Domini: & quicquid acquirit, Domino suo acquirit: ideo est tamen dare ex peculio, cuius plenam ipse administracionem Domini consensu habet, & ex eo quod sibi subtrahit, parce viuendo, cum certum quid ad victum eius Dominus dederit: in his enim duobus casibus tacita voluntas Domini videtur subesse, vt id impendat in quos voluerit usus.

Tertio quaeritur, An Monachus, siue Religiosus possit aliquando eleemosynam dare, puta ex datis sibi eleemosynis ad suum victum? Ordinarie non potest, ac si peregrinetur, vel Abbatis siue superioris consensu sit in scholis studij litterarum causa, vel extra cœnobij negotij causa commoretur, potest eas eleemosynas dare, quas largiri contulerunt alij eiusdem ordinis & conditionis Monachi: tunc enim id vsus in ordinata tacite receptus habet: nam si id consuetudo ordinis, siue religionis non permitteret, non posset: & propterea tacito superiorum consensu factum censetur. Item Monachus qui tanquam procurator cœnobij bona administrat, potest eleemosynas dare, quas eiusdem ordinis Procuratores consueuerunt.

Quid si parce viuens sibi ipsi subtrahat aliquid ex his quæ accipit ad victum suum? Respondeo, non esse idem iuris in parte de Monacho, quod est de filio familias, aut seruo: quia Monachus non solum acquirit Monasterio, sed etiam suam voluntatem superiori plene subiectam habet. Unde nisi subit expressa, vel tacita voluntas superioris, nequit Monachus ex eo, quod sibi subtrahit ex datis vel acceptis, ad suum victum eleemosynam dare. Partatione si iter faciens eleemosynas recipiat, nequit sine expresso vel tacito superioris consensu, ex pecunijs acceptis eleemosynas erogare; nam quicquid superest ex illis, Monasterio acquirunt, nisi aliud habeat usus in Monachali ordine expresse vel tacite receptus.

Quarto quaeritur, An vxor possit eleemosynas dare? Ordinarie non potest; potest tamen in nonnullis casibus; Primo, vt opem & gratiam diuinam à Deo impetret in bonum mariti tali remedio indigentis. Secundo, quando aliquid sibi subtrahit ex datis sibi ad victum. Tertio, quando maritus diues est, sed profus negligens in dandis eleemosynis. Quarto, quando mos est in Propincia, vel Patria receptus, vt vxores eleemosynas dent.

Quæres, An possit dare ex bonis paraphernalibus: Pa-

raphernalia bona dicuntur, quæ accipit vxor à parentibus vel cognatis, vel alijs præter dotem, in suos vsus. Communis est Doctorum sententia, ex huiusmodi bonis posse vxorem elemofynas erogare, quia sunt extra dotem, & maritus solius dotis dominus est, siue vsufructuarius. Verum hæc sententia in iure tantum cõmuni locum habet, quo bona paraphernalia vxoris sunt, non mariti; In quibusdam tamen prouincijs, vel locis extant statuta Principum, & Ciuitatum, quibus etiam paraphernalia bona subijciunt administrationi viri; ac proinde in ijs locis vxor non potest ex hisce bonis elemofynas largiri. Quid dicendum de bonis, quæ vxor sua industria, & opera lucratur, aut donatione alicuius acquirit; Etiam est communis sententia ex hisce bonis posse dare elemofynam, & sic S. Thomas concedit *secunda secunda, quæst. 32. artic. 8. ad 2.* Sed hoc quoque locum habet in iure communi, quod talium bonorum proprietatem, vsufructum, & plenam administrationem vxoribus permittit. Cæterum alicubi Principum Constitutionibus decretum est, vt inter virum & vxorem sit contracta societas omnium bonorum, quæ alterutri coniugum acquiruntur ab initio coniugij: ita tamen vt dimidia pars, quod attinet ad proprietatem, & dominium, sit vxoris, altera dimidia viri. Vsufructus vero, & plena administratio huiusmodi bonorum, sit penes maritum; & tunc vxor ex his bonis nequit elemofynas dare; quia caret administratione.

Quid dicendum de vxoribus, quæ modicas ac tenues tantum elemofynas dant: puta, parum panis, aut vini, aut olei, aut falis? Respondeo, modicum pro nihilo reputari, & proinde non est cur eis scrupulos injiciant Confessarij. Idem iuris est, si dederint elemofynam pauperi extrema, vel quasi extrema egestate laboranti: nam scriptæ, & humane leges iuri naturali derogare non possunt.

Quæres itidem, Quenam voluntas tacita superiorum in hac parte censetur? Respondeo, id arbitrio boni viri esse relinquendum. Non enim iudicandum est secundum voluntatem superiorum, qui sunt seueri, & asperi, & qui nolunt, vt quippiam fiat absq; eorum expresse consensu: sed iudicandum est, quid secundum rectam rationem fieri debeat, aut deceat, aut possit.

Quinto quæritur, Quid dicendum de his, quibus promissa est alienorum bonorum administratio, cuiusmodi sunt tutores pupillorum, curatores minorum, Præfecti Religiosorum conuentuum, & alij procuratores, & administratores: possint ne elemofynas dare ex his bonis, quorum administrationem habent? Possunt, quoniam quamuis talium bonorum proprietates penes ipsos non sit, est tamen administratio, & in vtilitatem eorum, quorum bona sunt, cedit, vt elemofynas dent.

CAP. XI.

De Obligatione dandi elemofynam, quam habent Ecclesiastici Beneficiarij.

Quæstio est apud Auctores, An Beneficiarius arctius obligetur ad dandum elemofynam, ex fructibus sui beneficij, quam Laicus ex bonis sui patrimonij? Communis est sententia: arctius obligari, quia sunt veluti pauperum parentes. Sed controuersia est, in quo consistat arctius ac strictius huiusmodi obligationis vinculum. Nauarrus enim in *Libello de Redditibus Ecclesiasticis, & in Apologia in suam defensionem edita* censet, tale vinculum ideo esse arctius, quia Beneficiarij iustitiæ lege obligantur in vsus pauperum erogare, quicquid sibi superest ex fructibus beneficij, cum tamen Laici diuites solo misericordiæ præcepto cogantur largiri pauperibus. quod superest ex bonis sui patrimonij. Alij vero putant solo misericordiæ & charitatis præcepto obligari Beneficiarios ad impendendum id quod superat ex fructibus beneficij in com-

munes & ordinarias pauperum necessitates. Et nihilominus dicunt huiusmodi præcepti vinculum arctius Beneficiarios adstringere, quam Laicos diuites, quia Episcopi, & Beneficiarij Clerici sunt veluti patres pauperum. Ita *Sotus lib. 10. de Iustitia, quæstione quarta, articulo 3. conclus. 1. quem iuniores Theologi sequuntur.* Caietanus vero *secunda secunda, quæst. 85. artic. 7. censet* Episcopos & Clericos Beneficiarios, quorum redditus Ecclesiastici sunt pingues, & amplii, quales sunt in Episcopis, & Abbatibus Germaniæ, Franciæ, Poloniæ, & Hispaniæ, lege iustitiæ debere pauperibus erogare, vt minimum, quantum partem fructuum: cæteros vero, quorum redditus Ecclesiastici sunt, vel tenues, vel mediocres, non lege iustitiæ obligari ad elemofynas dandas, sed tantum præcepto misericordiæ, & charitatis cogi ad dandum pauperibus si quid superest ex fructibus beneficij: hoc ideo sensit Caietanus, quia existimauit decimum esse in ecclesia institutum, non solum ad Clericos sed etiam pauperes sustentandos, & quia sacris Canonibus sancitum non est, vt ex bonis Ecclesiæ fiant quatuor portiones: quarum vna sit Episcopi altera Clericos inferuentium Ecclesiæ: Tertia, quæ Ecclesiæ fabricæ deputetur: Quarta, quæ distribuatur in pauperes: Sensitque Caietanus, partem pauperibus debitam esse penes Episcopos, & Abbates, vbi eorum redditus sunt amplii: vbi vero sunt tenues vel mediocres, censuit, eos tantum habere portionem sibi debitam ad suum victum necessariam: cuius dominium habere Episcopos Beneficiarios docet S. Thomas *secunda secunda, quæ. 185. artic. 7. vbi ait: De his autem* (& loquitur de bonis Ecclesiasticis Episcoporum, & Clericorum) *quæ sunt specialiter suo vsui deputata: videtur esse eadem ratio, quæ est de proprijs bonis, vt scilicet propter immoderatam affectionem & usum peccent quidem, si immoderata sibi retineant, & alijs non subueniant, sicut requirit debitum charitatis.* Sic ille.

In hac controuersia dicendum videtur, in primis Abbatibus & Priores, qui Abbatis, & Prioratus sibi commendatos habent, præter portionem quam debent ministris, & fabricæ Ecclesiæ, iuxta formulam in electione & fundatione prescriptam, cogunt quartam partem fructuum in pauperum vsus impendere: quia cum Romani Pontificis auctoritate tales Abbatis & Prioratus commendantur, litteræ Pontificiæ expediuntur continentes clausulam, vt erogent in pauperum vsus quartam fructuum portionem. Vnde consequens est, vt id lege iustitiæ facere compellantur, quia tales Abbatis, & Prioratus ea conditione commendantur illis, quare si conditionem non implent, violant iustitiæ legem, & pauperibus restituere debent quod denegarunt. Cæteri Clerici Beneficiarij, qui nomine, & iure nulli beneficia habent, arctiori vinculo legis adstricti sunt ad dandum pauperibus, quod superest ex fructibus beneficij, quam Laici diuites, atq; opulenti: Et arctius huiusmodi vinculum consistit, primum, quod Beneficiarij debent quod superat, erogare in communes, & ordinarias pauperum necessitates, alioqui lethaliter peccant: eum tamen Laici opulenti minime lethale peccatum admittant, si quod redundat, aliqua ex parte referant ad suum, vel suorum statum ampliore faciendum, & aliqua ex parte in communes & ordinarios pauperum vsus impendant.

Idem, vt docet S. Thomas *secunda secunda, quæstione 185. artic. 7. ad 2.* Beneficiarij ex bonis beneficij nequeunt consanguineis dare vt ditentur, sed tantum vt non indigentes: eum tamen Laici diuites licite possint dare cognatis & alijs, vt eos locupletent, dummodo tamen exremam, vel grauem pauperum egestatem subleuent, & de eo quod superest, aliqua in communes, & ordinarias pauperum necessitates infundant. Denique quamuis Clerici beneficiarij non cogantur lege iustitiæ largiri pauperibus, quod redundat ex fructibus suorum beneficij: nihilominus tamen arctiori vinculo misericordiæ & charitatis, quam Laici diuites tenentur, eo quod Laici solo præcepto iuris naturalis, & diuini obligantur: at Cle-

rici Be-